

Hals
Arkiv

Huse i Vester Hassing Sogn

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Udgivet december 2023 af Hals Arkiv.

Heden 25, Skovly

Vester Hassing By, matrikel 101e m.fl.

Højkantkort 1840, rettet i 1899, viser Skovly på matr. nr. 101e, Vester Hassing by. Ejendommen blev opført af Johan Frederik Koch i 1880. Bygningen er markeret med en rød prik.

Hovgaards Mølle, matr. nr. 101, er en gammel gård, som lå nordøst for Vester Hassing By ¹⁾ ved nuværende Hovgårdsvej. Hovedmatriklen matr. nr. 101a er i dag en del af ejendommen på Hovgårdsvej 16. Hovgaards Mølle bliver i 1863 overtaget af Lars Peter Eriksen, som påbegynder udstykninger og frasalg fra ejendommen.

1880

Den 15. april 1879 underskrives en købekontrakt, der starter således: "Underskrevne Lars Eriksen Ejer af Hovgaards Mølle i W. Hassing sælger herved til Johan Frederik Koch af W. Hassing af den mig ifølge Skjøde læst 14 Aug: 1863 tilhørende Gaard Hovgaards Mølle i W. Hassing By og Sogn en Parcel som med Indenrigsministeriets Approbation i Skrivelse af 11 Juni 1867 er frastykket og under

MN: 101e skyldsat for Hartk: [hartkorn ²⁾] 1½ Alb.". Købesummen er 600 kr. Skødet underskrives 6. november 1880 og tinglæses ³⁾ den 12. november samme år. Med i købet følger også en græsningsret på 49 år

fra 1. maj 1879 i et skifte i Rasmusmose, som tilhører Kjærsgaards Mølle, dog skal køberen sikre sig at sælgerens tørv ikke beskadiges.

Køberen er formentlig gået i gang med at bygge hus på par-

1) Hovgaards Mølle - der kan læses yderligere om Hovgaards Mølle i "Værnfelt, Kr.: Bidrag til Kjær Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing. I: Jyske Samlinger 1937, s.179-180" og i "Jørgensen, Knud: Et strejftog gennem det gamle Vester Hassing. s.31".

2) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var *tønde hartkorn* en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller *hartkorn*. Hartkorn målte i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album. Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på landbrugsjord frem til 1903, hvor man vedtog en ny skattelovgivning, men alligevel vedbliver man mange år derefter med at angive hartkorn som udtryk for jordens bonitet (produktionsevne).

3) Tinglæses - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten.

Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningssloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentligt retsmøde.

Det originale matrikelkort for Vester Hassing By 1812-1858 viser jordlodden, som Lars Eriksen fra Hougaards Mølle i Vester Hassing købte i 1863 og sælger til Johan Frederik Koch i 1880. Den får matrikel № 101b, og er nutidens Heden 25, Skovly. Markeret med rød pil.

cellen kort efter købekontraktens underskrivelse, for ved folketællingen den 1. februar 1880, hvor den 21-årige Johan Frederik Koch dels angives at være daglejer og jordbruger, og dels angives at være midlertidig fraværende på grund af militærtjeneste i København, er han optalt ved et hus på Vester Hassing Hede.

Den 23. november 1882 fødes Eva Kirstine Elisabet Johansen Kok på Vester Hassing Hede, som datter af "Husmand Johan Frederik Kok og Hustru Ane Kirstine Jakobsen". Snart efter sælger familien huset.

1883

Den 19. april 1883 underskrives et skøde, som starter således: "Underskrevne Husmd. Joh. Fred. Koch af Westerhassing Hede skjøder og endelig overdrager herved til Indsieder Lars Christian Olsen sammesteds den mig tilhørende Parcel skyldsats under Westerhassing By og Sogn Matr. N. 101e for Hartkorn 1½ Alb. Glskat 18 Øre: med paastaaende af mig opførte Bygninger med Kakkelovne, Avl og Afgrøde samt Græs-

ningsret. Overdragelsen sker med de Rettigheder og Forpligtelser hvormed Ejendommen tilhører mig og overtages Ejendommen strax af Kjøbereren der svarer Skatter og Afgifter af samme, hvorfor jeg strax fraflytter den. Kjøbesummen 1235 Kr. skriver Et Tusinde To Hundrede Treti Fem Kroner". Skødet tinglæses 27. april 1883.

Kjøbereren Lars Kristian Olesen og hustruen Kirsten Simonsen får tre børn: datteren Oline Kirstine Marie Olesen i 1882, sønnen Simon Peter Olesen i januar 1885 (dør november 1885) og datteren Dorthea Marie Olesen i 1887. Førstnævnte fødsel er i Vester Hassing, hvor faderen er arbejdsmand, og de to sidstnævnte fødsler er på Vester Hassing Hede, hvor faderen er husmand. Ved folketællingen i 1890 finder vi ægteparret i huset på Vester Hassing Hede med deres to døtre.

1891

Ved skøde af 2. juli 1891, tinglæst 3. juli, overdrager Lars Chr. Olesen sin "tilhørende Huseiendom Matr. N. 101e V. Hassing By og Sogn" til "Jens Chr.

Christensen. Det er sagfører Olesen, der som befuldmægtiget for sælgeren, står for salget og underskriver skødet. Købesummen er 900 kr. Det nævnes i skødet, at købereren allerede har overtaget ejendommen.

Kjøbereren Jens Chr. Christensen er ikke fundet på Vester Hassing Hede ved folketællingerne i 1901 og 1906, så han har formentlig aldrig boet på stedet, og stedet har måske været lejet ud i noget af hans ejerperiode. Formentlig er det Jørgen Andersen og hustruen Marie Sørensen, der med tre børn bebor huset i 1901; dette er nærliggende at tænke sig, da dette par er optalt mellem Søren Hansen på Højkrog (Heden 19) og Anders Hansen i Jægerhytten (Heden 30). Derimod er der ingen tilsvarende beboelse at finde i 1906.

1909

I 1909 udfærdiges et skøde, der lyder således i sin fulde ordlyd: *Underskrevne Jens Chr. Christensen har solgt og skøder herved som fuldkommen Ejendom til Anton Marinus Hansen Toft*

Fortsættes næste side

Ejendommen
Skovly, Heden 25,
fotograferet
i 1955.

Foto:
Aalborg Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.

den mig tilhørende Ejendom M.N. 101e V. Hassing By og Sogn, Hartkorn 1½ Alb. med Bygninger, Ejendommens grundmur- og nagelfaste Ting, som det af Køberen er overtaget ogsaa til Skattesvarelse for Eftertiden.

I Overdragelsen er medfulgt den efter mit Skøde tilhørende Græsningsret.

Endvidere er der overleveret Køberen Ejendommens Besætning: 1 Ko, 1 Kvie, 1 Ged, 1 Gris og 4 Høns. Købesummen 900 Kr. er berigtiget, og forsaavidt angaar 700 Kr. ved at Køberen overtager til Indfrielse og Forrentning fra 11' December f.A. [forrige år = 1908] den Ejendommen paahvilende Gæld, nemlig: 400 Kr. til L. P. Eriksen og 300 Kr. ifølge Obligation til H. P. Pedersen, hvilket i Pantebogen lyder paa 400 Kr. Af Købesummen regnes 300 Kr. for medfulgt Løsøre. Omkostningerne ved dette Skøde Udreder Køberen alene.

Bekræftes med min og Køberens Underskrifter. P.t. Nørresundby den 7' Juni 1909.

Jens Kristian Kristensen.
Anton Marinus Hansen Toft.

Skatterne er betalt indtil 31' Marts 1909. Værdi til Ejendomsskyld 1000 Kr.

Aalborg Amtsstue den 9' Juni 1909. Christensen Fm.

Læst 11-6-1909 - 30 Folio 389.
N. Andersen.

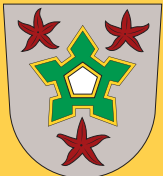
Køberen Anton Marinus Hansen Toft var blevet viet i Tyrstrup kirke i Haderslev amt med Berta Amalie Schönwald den 14. juni 1905. Ægteparret havde fået datteren Ane Kirstine Toft senere i 1905 i Tyrstrup og datteren Caroline Elisabeth Hansen Toft i 1908 på Vester Hassing Hede, hvor faderen var indsidder, dvs. lejer. Disse 4 personer flytter nu ind i huset på Heden 25 og her fødes datteren Jensine Augusta Hansen Toft i 1910; faderen er nu husmand. Disse fem personer er at finde på stedet ved folketællingen i 1911.

I august 1912 sælger "Sognefoged og Gaardejer Jens Marinus Jensen af V. Hassing til Husejer Anton Marinus Hansen Toft af V. Hassing den særskilt beliggende Hedelod under Gaarden "Agdrup" M.N. 5 af V. Hassing By og Sogn, som ved Kontrakt tinglæst 22' Januar

1864 har været bortlejet i 50 Aar fra 1' November 1859, saaledes at Kontrakten er udløben og Lejemaalet ophørt, uden at Kontrakten endnu er udslettet af Pantebogen ⁴⁾". Det fremgår af skødet, at den købte matrikel har matr. nr. 5d, at den har et hartkorn på 2½ album, og at købesummen er 300 kr. I forbindelse med dette køb låner Anton Marinus Hansen Toft samtidig 1.200 kr. i "Husmandskreditforeningen", så formentlig bygger han nyt hus dette år.

Husmanden Anton Marinus Hansen Toft og hustruen Berta Amalie Schönwald får sønnen Lars Christian i 1912 og datteren Louise Kathrine i 1914, begge født i huset på Heden 25 på Vester Hassing Hede. Da de får sønnen Hans Christian i 1917, er faderen stadig husmand på Vester Hassing Hede, men nu er familien flyttet. Anton Marinus Hansen Toft køber i 1919 ejendommen på Øster Hassing Vej 136.

⁴⁾ Om dette lejemål kan læses i artiklen "Heden 30, Jægerhytten, Vester Hassing matr. nr. 74c".

Ejendommen Heden 25, Skovly, fotograferet 1959.

Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek.

1915

Den 18. februar 1915 underskrivers en købekontrakt, hvormed "Husejer Anton Marinus Hansen Toft, V. Hassing [sælger sin ejendom] M.N. 101e for Hartkorn 1½ Alb. 5b 2½ Alb. tilligemed den til M.N. 101e hørende Græsningsret i det under Hougaards Mølle hørende Skifte i Rasmus Mose i 49 aar fra 1' Maj 1879 at regn". Køberen er "Arbejdsmand Carl Chr. Olesen, V. Hassing". I handlen medfølger "de paa Ejendommen staaende Bygninger". Købesummen er 1.400 kr. Skødet underskrives den 2. marts og tinglæses den 5. marts 1915.

Den 25. september 1898 var "Ungkarl Carl Christian Olesen. Født i Østerhassing 23 September 1877 [og] Pigen Petrea Christiane Marie Vadum. Født i Hals By og Sogn 17 Oktober 1870" blevet viet i Øster Hassing kirke.

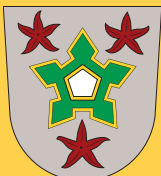
Dette ægtepar havde fået datteren Agnes Magdalene i 1899, sønnen Jens Jakob Christian i 1901, sønnen Søren i 1905, datteren Alma Johanne i

1907 og sønnen Ernst Hagbard i 1909, født i henholdsvis "Østerhassing Mark", "Vesterhassing Mark", "Vesterhassing", "Vester Hassing Hede" og "Ø.Hassing By", så noget tyder på, at familien har flyttet noget rundt. Ved de første fire fødsler angives faderen at være inderste, altså sidde til leje, ved den sidste fødsel at være arbejdsmand. Det er denne familie som i 1915 tager ophold på ejendommen på Heden 25, og her bliver Carl Christian Olesen og hustruen boende de næstkommende 43 år.

Ved folketællingen i 1916 finder vi ægteparret Christian og Christiane Olesen på ejendommen med sønnen Søren, datteren Alma, sønnen Ernst samt den 16-årige datter Agnes, som angives at være "logerende", men hun er selvfølgelig også konfirmeret, ligesom den fraværende søn Jens Jakob er. Den folketælling belyser med al tydelighed, hvor småt stedet har været. Hvor naboerne Ole Hansen i Lundbog (Heden 22) og Søren Hansen i

Højkrog (Heden 19) begge angives at have en årlig indkomst på 500 kr., er Christian Olesen årlige indkomst på kun 50 kr., hvor de to naboers formue angives at være på henholdsvis 3.000 kr. og 4.000 kr., angives Christian Olesen at have en formue på 0 kr., og hvor de to naboer betaler henholdsvis 2,60 kr. og 5,20 kr. i skat til kommunen i året 1916-17, betaler Christian Olesen 1,30 kr. Han angives dog i folketællingen at være "Landmand" på lige fod med de to naboer.

Ved folketællingen i 1921 finder vi landmanden Christian og hustruen Christiane Olesen på ejendommen med sønnen Søren, datteren Alma og sønnen Ernst. Ved folketællingen i 1925 bor sønnen Jens Jakob, sønnen Søren og datteren Alma hjemme hos forældrene; alle tre angives at være medhjælpere ved landbruget. Ved folketællingerne i 1930 og 1940 bor ægteparret Christian og Christiane Olesen alene på ejendommen.

Skovly, Heden 25, fotograferet 1990.

Foto: Ariel Dansk Luftfoto, Det kgl. Bibliotek.

1958

Ved skøde, tinglyst 21. oktober 1958, overtager Chr. Westergaard ejendommen på Heden 25. Købesummen angives at være 10.500 kr. og ejendomsskylden ⁵⁾ at være 12.000 kr.

1959

Ved skøde, tinglyst 1. juli 1959, overtager Peter Kaasing Jonassen ejendommen. Købesummen er nu 14.000 kr. og ejendomsskylden er uændret 12.000 kr.

1966

Ved skøde, tinglyst 6. oktober 1966, overtager Knud Iversen ejendommen. Købesummen er 35.000 kr. og ejendomsskylden er 26.000 kr. Han sælger allerede dagen efter.

Ved skøde, tinglyst 7. oktober 1966, overtager Egon Larsson

ejendommen på Heden 25. Købesummen er 28.000 kr. og ejendomsskylden er 26.000 kr.

Sidstnævnte køber, Egon Larsson, har aldrig selv boet i huset på Heden 25. Han flytter derimod sammen med Karen Ørbæk på naboejendommen Højkrog på Heden 19, formentlig i 1967, og dette par bliver gift i 1988.

I 1968 bliver stuehuset på Heden 25 renoveret, hvorefter Karen Ørbæks moder, Anna Ørbæk, flytter ind i huset. Her bliver hun boende indtil 1995, hvor hun flytter ind på naboejendommen Jægerhytten på Heden 30, der også er ejet af Egon Larsson. Anna Ørbæk dør i 1997.

1995

Huset på Heden 25 er beboet af Ellen Gjesium fra sommeren

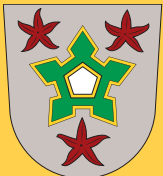
1995 til sommeren 2021. Herefter har huset stået tomt.

Efter Egon Larsson død i november 1998 ændrer tinglysningskontoret adkomsten ⁶⁾ for ejendommen på Heden 25 til "Boet efter Egon Larsson".

Ejendommen består i dag [juli 2022] af matr. nr. 101e og 5b med et samlet jordtilliggende på 39.987 m², godt 7 tønder land.

⁵⁾ Ejendomsskyld er ifølge ordnet.dk en "skat på fast ejendom beregnet på grundlag af forskellen mellem ejendomsværdi og grundværdi". Den blev afskaffet i 1986.

⁶⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en ret til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument. Det kan også være en skiftetsattest.

Skovly, Heden 25,
fotograferet
2022.

Foto:
Klem Thomsen,
Hals Arkiv, B19279.

Upubliceret kildemateriale Rigsarkivet

Arkivalieronline (https://ddd.dda.dk/soeg_person.asp):
Kirkebøger fra Vester Hassing sogn i Aalborg Amt

Arkivalieronline
(<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/geo/geo-collection/7>):
Folketællinger fra Vester Hassing sogn i Aalborg Amt

Arkivalieronline
(<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/geo/geo-collection/5>):
Realregistre, skøde- og panteprotokoller fra Vester Hassing sogn
(amt: "Aalborg" og arkiv "Kær Herredsfoged"):

Litteratur

Jørgensen, Knud:
Et strejftog gennem det gamle Vester Hassing. 1996.

Værnfelt, Kr.:
Bidrag til Kjær Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing.
I: *Jyske Samlinger* 1937, s. 164-199.